

4. Джон К. Шанк, Виджей Говиндараджан. Стратегическое управление затратами / Пер. с англ. - СПб.: ЗАО «Бизнес Микро», 1999. – 288с.
5. Джордж М. «Бережливое производство + шесть сигм» в сфере услуг. Как скорость бережливого производства и качество шести сигм помогают совершенствованию бизнеса / Майкл Л. Джордж; [пер. с англ.] – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 402 с.
6. Козловский В.А., Маркина Т.В., Макаров В.М. Производственный и операционный менеджмент: Учебник. – СПб: «Специальная Литература», 1998. – 366 с.
7. Круглов М.И. Стратегическое управление компанией. Учебник для ВУЗов. – М.: Русская Деловая Литература, 1998. – 768 с.
8. Курочкин А.С. Операционный менеджмент: Учеб. пособие. – К.: МАУП, 2000. – 144 с.: ил. – Библиогр.: с.140-141.
9. Омельяненко Т.В. Операційний менеджмент [Текст] : навч. посібник / Т. В. Омельяненко ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2009. - 478 с.
10. Портер Майкл. Э. Конкуренция.: Пер. с англ.: Уч.пос. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2000. – 495 с.: ил. – Парал. тит. англ.
11. Ротер М. Учитесь видеть бизнес-процессы : Практика построения карт потоков создания ценности : пер.с англ. / Майкл Ротер, Джон Шук. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005.–144 с.
12. Чейз Ричард Б., Эквилайн Николас Дж., Якобс Роберт Ф. Производственный и операционный менеджмент, 5-е издание: Пер. с англ.: М.: Издательский дом «Вильямс», 2003. – 704 с.: ил. – Парал. тит. англ.
13. Kochan Th, «After Lean Production: evolving employment practices in the world auto industry», New York, Cornell University Press, 1997, 350 p.;

Надійшла 16.07.2010

УДК: 338.27: 338.242.4

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

С.В. БРЕУС

Київський національний університет технологій та дизайну

В статті досліджено питання інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості та сформовано ряд пропозицій щодо розробки на державному рівні комплексу заходів активізації інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості як ефективного засобу забезпечення економічного розвитку держави

На сьогодні в Україні наявний один з найбільших у Європі комплекс підприємств легкої промисловості, який як важлива ланка що в українській економіці, справляє значний вплив як на економічний розвиток, так і економічну безпеку держави.

Традиційно легка промисловість зорієнтована на виробництво продукції широкого вжитку, продукція багатьох українських підприємств легкої промисловості теоретично могла б скласти

конкуренцію за світовими стандартами, проте на перешкоді цьому стають кризові явища впродовж багатьох років за часів незалежності України, недостатній рівень державної підтримки інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості, високі ставки банківських кредитів тощо, що в комплексі створює несприятливі умови для підвищення рівня конкурентоспроможності продукції підприємств легкої промисловості, як результат, призводить до занепаду галузі, що, в свою чергу, створює загрози економічній безпеці держави. У зв'язку з цим проблема підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняних підприємств набуває актуальності, що, в свою чергу, обумовлює необхідність активізації їх інноваційної діяльності.

Об'єкти та методи дослідження

Дослідженням питань інноваційного розвитку вітчизняних підприємств присвячено велику кількість праць відомих науковців, зокрема, таких як: Александрової В.П., Бажала Ю.М., Бойка О.М., Гальчинського А.С., Гейця В.М., Гречан А.П., Данилишина Б.М., Денисенка М.П., Малицького Б.А., Слюсаренко О.О., Сухорукова А.І. та багатьох інших. Проведений аналіз публікацій з цієї тематики свідчить, що ця проблема не знайшла комплексного відображення в науковій літературі і більш глибокого дослідження потребують питання державної підтримки інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості.

Постановка завдання

Метою статті є формування пропозицій щодо розробки на державному рівні комплексу заходів, що сприяв би активізації інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості та в майбутньому – розвитку торговельно-економічних відносин України з основними торговельними партнерами.

Результати та їх обговорення

Впродовж двох десятиліть на державному рівні було створено нормативно-правову базу інноваційної діяльності в Україні. Формування нормативно-правової бази інноваційної діяльності в Україні розпочалось з прийняття Законів України «Про інвестиційну діяльність» (від 18.09.1991 р. №1560–XII), «Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків» (від 16.07.1999 р. №991–XIV), «Про інноваційну діяльність» (від 04.07.2002 р. №40–IV), «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» (від 16.01.2003 р. №433–IV), постанову Верховної Ради України «Про концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України» (від 1999 р. №37), Державну Програму розвитку промисловості на 2003–2011 рр. (від 28.07.2003 р. №1174) [1]. Також великого значення для стимулювання інноваційного розвитку промислових підприємств України в цілому і підприємств легкої промисловості зокрема, мають постанови Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України (від 7.05.2008 р. № 439) про затвердження «Державної цільової програми розвитку системи інформаційно-аналітичного забезпечення реалізації державної інноваційної політики та моніторингу стану інноваційного розвитку економіки», постанова Кабінету Міністрів України (від 14.05.2008 р. № 447) про затвердження «Державної цільової програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури» на 2009–2013 роки» тощо [2].

Згідно Державної Програми розвитку промисловості на 2003–2011 рр. [1] пріоритетами у легкій промисловості є: домінування на внутрішньому ринку в умовах його відкритості; впорядкування сировинного забезпечення; відхід від давальницьких схем виробництва; розвиток зовнішнього ринку. У

легкій промисловості передбачено переважне використання стратегій «лідерних технологій» та «переслідування». Згідно цієї програми у легкій промисловості має бути забезпечене зростання обсягу виробництва порівняно з 2002 роком: у 2003 році – на 5 відсотків, 2006 – в 1,4 рази, у 2011 році – в 2,4 рази. На жаль реальність свідчить про таке:

Згідно з Законом України «Про затвердження Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2017 року» [3] повинні відбутись позитивні зміни в структурі промислового виробництва за рахунок: випереджаючого розвитку наукоємних галузей; формування нових галузей (підгалузей) для виробництва принципово нових та суттєво поліпшених видів промислової продукції; розширення асортименту промислової продукції; створення нових підприємств, виробництв, цехів, дільниць для випуску нової продукції.

Повинна збільшитись питома вага машинобудування (основної наукоємної галузі української промисловості) на 6,7% у 2017 році порівняно з 2007 роком (з 12,9% до 19,6%), харчової на 2,6% (з 14,8% до 17,4%), хімічна і нафтохімічна та легка промисловість – на 1,9% (хімічна і нафтохімічна – 6,7% до 8,6%, легка – з 1,0% до 1,9%), виробництво деревини та виробів з деревини – на 0,5% (з 0,7% до 1,2%). В Законі України «Про затвердження Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2017 року» [3] зазначається, що «...у всіх галузях будуть стимулюватися і підтримуватися процеси їх технологічного оновлення та переоснащення на інноваційній основі, що ліквідує технологічне відставання від закордонних конкурентів».

Європейський досвід свідчить, що в рамках Європейського Союзу було прийнято орієнтир для визначення обсягів фінансування розвитку інноваційної складової, який до 2010 року повинен був становити не менше 3% від національного валового внутрішнього продукту (ВВП). Для України ж у 2007 р. рівень фінансування у сфері інновацій складав лише 0,85% від ВВП. Оскільки в Україні основним джерелом фінансування інноваційного розвитку є державний бюджет, ключовою залишається роль уряду. Влада повинна стати каталізатором активізації процесу інноваційних розробок та їхньої реалізації в реальному секторі економіки [4].

Згідно даних, оприлюднених Національним інститутом проблем міжнародної безпеки [5], сьогодні спостерігаються такі світові тенденції в інноваційній сфері, так, у 2008 р. простежувалося зниження активності і в міжнародній патентній діяльності. Найбільше міжнародних заявок, поданих за процедурою РСТ (договір про патентну кооперацію) у 2008 р., надійшло від винахідників США (32,7% від загальної кількості), Японії (17,5%) та Німеччини (11,2%). Проте, незважаючи на світову фінансово-економічну кризу, господарюючі суб'єкти у країнах, що прагнуть до розвитку, усвідомлюють необхідність спрямування інвестицій у науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР) та інновації для збереження конкурентоспроможності.

В інноваційній сфері України на тлі інноваційних змін у світі очікувалось зменшення глобального потоку інвестицій в наукові та науково-технічні розробки (ННТР) у 2009 р. на 5–10% [6]. Але друга половина 2010 р., на думку фахівців, може стати переломним етапом, темпи зростання глобальних інвестицій в ННТР імовірно будуть випереджати темпи загального потоку прямих іноземних інвестицій в 1,2–1,3 рази. В науково-інноваційній сфері України слід очікувати більшого спаду обсягів ННТР, ніж в 2008 р., коли він дорівнював 1,3%. При додержанні урядом зобов'язань щодо підтримки

ННТР з держбюджету можна очікувати розгортання досліджень в сфері нанотехнологій, впровадженні оптичних енергозберігаючих технологій, виробництві чистого кремнію, реалізації інвестиційних проєктів в авіабудуванні, оборонно-промисловому комплексі та високотехнологічному приладобудуванні.

Враховуючи, вищезазначене, можна констатувати, що на жаль, легка промисловість знову залишається поза увагою. За даними Державного комітету статистики найвища інноваційна активність у 2006 р. [7] спостерігалась на підприємствах, які спеціалізуються на виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення – 29 %; підприємствах машинобудування, хімічної та нафтохімічної промисловості – 19% та в металургійній промисловості та виробництві готових металевих виробів – 13%, тобто в тих сферах промисловості, що складають основні статті українського експорту. У виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів інноваційна активність становила – 9%, у целюлозно-паперовому виробництві, видавничій діяльності – 8%; легкій промисловості – лише 7%. Найменш інноваційно активними були підприємства, які спеціалізуються на обробленні деревини та виробництві виробів з деревини, крім меблів – 6%, у добувній промисловості – 5 %; виробництво та розподілення електроенергії – 4%.

Враховуючи зазначені дані, а також заважаючи на те, що, як зазначено в проєкті Концепції загальнодержавної програми розвитку промисловості України на період до 2017 року [8], наявний інституціональний склад промисловості принципово не дозволяє їй розвиватися інноваційним шляхом. Це обумовлено тим, що на виробництвах існуючих у вітчизняній промисловості укладів можливі лише «доганяючі» інновації, а їх кількість вкрай мала і не може забезпечити попит на інновації, який відповідав би потужності наукової сфери галузі і країни.

Висновки

Вищезазначене дозволяє зробити висновки, що для забезпечення належного рівня конкурентоспроможності продукції підприємств легкої промисловості необхідно на державному рівні здійснити розробку комплексу заходів, що сприяв би активізації інноваційної діяльності підприємств легкої промисловості як ефективного засобу економічного розвитку держави та в майбутньому – розвитку торговельно-економічних відносин України з основними торговельними партнерами, зокрема:

1. Розробка державних цільових програм, направлених на підтримку та стимулювання інноваційної діяльності промислових підприємств, для цього доцільно використати досвід країни Європейського Союзу, Японії, Китаю тощо.

2. Узгодження інноваційної політики з іншими напрямками державної політики [9], оскільки перша пов'язана із різними сферами економіко-політичного устрою держави, через що потрібна скоординованість для отримання належного ефекту.

3. Створення спільної мережі інформаційно-маркетингових центрів України і основних торговельних партнерів, які мають об'єднати інформаційні ресурси державних установ та бізнес-структур. Це сприятиме формуванню стійких коопераційних зв'язків між всіма суб'єктами міжнародного і регіонального рівня, включеними в процес інноваційного розвитку і об'єднанню зусиль для досягнення практичних результатів впровадження інноваційних технологій тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко О. М. Інноваційне забезпечення розвитку промислових підприємств України // Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України [Електронний ресурс] // http://www.iee.org.ua/files/conf/conf_article19.pdf.
2. Стимулювання інноваційної діяльності [Електронний ресурс] // <http://www.in.gov.ua/index.php?lang=ua&get=114>.
3. Закон України «Про затвердження Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2017 року» [Електронний ресурс] // http://industry.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=67333&cat_id=57966.
4. Криза руйнує інноваційний розвиток в Україні [Електронний ресурс] // <http://www.epravda.com.ua/publications/4a140101ed7dd>.
5. Аналіз стану зовнішньоекономічної безпеки України: основні загрози та пропозиції щодо подолання кризових явищ [Електронний ресурс] // <http://www.niisp.org.ua/articles/152>.
6. Структурні зрушення у світовій економіці та їх вплив на економічну безпеку України за підсумками III кв. 2009 р. [Електронний ресурс] // <http://www.niisp.org.ua/articles/175>.
7. Слюсаренко О.О. Інноваційна активність в Україні: стан і проблеми розвитку [Електронний ресурс] // <http://stop-orange.ucoz.ru/news/2007-08-13-736>.
8. Концепція загальнодержавної програми розвитку промисловості України на період до 2017 року [Електронний ресурс] // http://industry.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=52696&cat_id=42148&search_param=%B3%ED%ED%EE%E2%E0%F6%B3%BF&searchPublishing=1.
9. Слатвінський М.А. Стимулювання інноваційного розвитку України [Електронний ресурс] // <http://intkonf.org/slatvinskiy-ma-stimulyuvannya-innovatsiy-nogo-rozvitku-ukrayini>.

Надійшла 07.07.2010

УДК 338.27 : 338.43

МЕТОДИ СЕРЕДНЬОСТРОКОВОГО ТА ДОВГОСТРОКОВОГО ПРОГНОЗУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ ЗЕРНОВИХ В ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ

П.М. ГРИЦЮК

Національний університет водного господарства та природокористування

В роботі розглянуто ряд методів середньострокового та довгострокового прогнозування, які базуються на аналізі часових рядів врожайності зернових. Для оцінки точності та якості цих методів використані як відомі раніше так і запропоновані автором критерії. Побудований прогноз врожайності зернових на 2010 – 2019 роки

За декілька останніх років Україна увійшла до чільної групи світових експортерів зерна. Для збереження цієї позиції необхідно забезпечити стабільно високу врожайність зернових. Основними механізмами стабілізації повинні стати впровадження передових технологій та фінансова підтримка державою зерновиробників, зокрема: надання пільгових кредитів, страхування зерновиробництва, гарантовані державні закупівлі зерна за прийнятними цінами. На сучасному етапі, коли відповідні